

IK BEN EEN VREEMDELING GEWEEST

Misschien een tikje vreemde titel om dit verhaal mee te beginnen. Naarmate het verhaal verder verteld wordt, wordt het de lezer wel duidelijk over welke vreemdeling het hier gaat.

Het verhaal is me verteld door Mw. Snoek die al enige tijd in DrieMaasStede verblijft, op de afdeling Havenstraat. Ik heb haar gevraagd voor de laatste In Vogelvlucht van dit jaar, een persoonlijke ervaring met ons te delen, die betrekking heeft op belevenissen rondom het einde van het jaar. Heeft zij in vroeger tijden iets meegemaakt rondom de feestdagen waar zij nu nog wel eens aan terugdenkt? Ik raak met haar in gesprek over een wel heel persoonlijke belevenis, vele jaren geleden.

En het verhaal boeit mij meteen, ook omdat het zich afspeelt in een gedeelte van Nederland, waar ik en ook mijn man, oorspronkelijk vandaan komen (Arnhem en omgeving). Alleen hebben wij die tijd, de oorlog, gelukkig niet mee hoeven maken.

De belevenis waar Mw. Snoek over spreekt, speelt zich af in de tijd dat Nederland gebukt ging onder de oorlog. Zij woonde destijds in Renkum boven hun manufacturenzaak, samen met haar moeder en twee broers. Hun vader was al eerder overleden. De oorlog was nog in volle gang. Verhalen uit deze tijd komen mij bekend voor omdat deze ook binnen mijn eigen familie verteld werden (slag om Arnhem bijvoorbeeld, evacuatie en slachtoffers binnen de familie).

Tijdens de oorlog volgde er ook voor de familie Snoek een evacuatie vanuit Renkum naar Ede. Vele geallieerde militairen, gekomen om Nederland te bevrijden, konden niet meer terug over de Rijn en moesten onderduiken bij Nederlandse burgers. Een van die onderduikers was een Britse generaal, die gewond in het Arnhemse Elisabeth Gasthuis (in Duitse handen) was opgenomen. Met hulp van het plaatselijk verzet kon hij ontsnappen en kwam terecht bij drie Edese zusters de Nooy, waar familie Snoek al als evacués onderdak hadden gevonden. De gewonde man werd liefdevol verzorgd door het gezin in Ede. Mw. Snoek vertelt dat zij het wel leuk vond om het beetje engels dat zij kende, in de praktijk te brengen. De gewonde Britse generaal, die John Hackett heette, is een aantal maanden bij hen in huis gebleven om volledig van zijn verwondingen te herstellen.

Zo werden ook de feestdagen aan het einde van dat jaar in aanwezigheid van deze logé doorgebracht. Ondanks alle zorgen van de oorlog, probeerde de familie een gezellige oudejaarsavond te organiseren. Een van de tantes, tante Mien, een 'super huisvrouw' zoals Mw. Snoek haar noemt, lukte het om ingrediënten voor appelbeignets te vinden. In deze tijd van oorlog en schaarste een hele toer! Maar het lukte tante Mien deze oudejaarsavond in gepaste sfeer, maar met appelbeignets, samen te vieren. Bij het nuttigen van de appelbeignets werd afgesproken dat ieder voor zich in alle stilte een wens zou doen. Uiteraard was duidelijk wat iedereen wenste: dat de oorlog snel voorbij zou zijn. Tante Mien wenste dat ook, maar daarnaast had zij ook een heel speciale andere wens.

Deze bijzondere wens van tante Mien is later pas bekend geworden en, naar toen bleek, ook uitgekomen. Haar wens was dat zij de Britse generaal, die er toen op die

oudejaarsavond bijzat in een zeer armoedig geleend plunje, ooit nog eens terug zou zien in andere omstandigheden en in een mooi uniform.

Later op diezelfde oudejaarsavond, toen de familie al sliep, werden ze wakker van lawaai en geschiet. Eerst dachten ze dat er opnieuw oorlog was. De Britse generaal echter herkende het geschiet als een vreugdesalvo van Duitse wapens die vlakbij hun Ortskommandatur hadden.

We laten het verhaal verder gaan

Nadat de generaal hersteld was van zijn verwondingen is het de broer van Mw. Snoek gelukt de generaal op de fiets en door de Duitse linies heen in Sliedrecht af te leveren. Dat was in januari volgend op de Oudejaarsavond met de appelbeignets. Vandaar is hij met een kano door de Biesbosch heen bij de geallieerde strijdkrachten in Lage Zwaluwe afgeleverd.

In 1984 werd in Oosterbeek nog een gedenkplaat onthuld voor alle inwoners in Gelderland die hiermee bedankt werden voor hun gastvrijheid aan alle geallieerde militairen.

Maar.... we moeten nog even terugkomen op de wens van tante Mien, die zij nog nooit tegen iemand had uitgesproken en die uitkwam in april 1945, toen Ede was bevrijd.

De Britse generaal Hackett kwam voor hun huis in Ede voorgereden in een prachtige auto met chauffeur en cadeautjes voor de hele familie. Dankbaar als hij was voor zijn verzorging, en de hulp om veilig terug te komen bij zijn regiment. Gedurende de maaltijd kwam de bijzondere jaarwisseling, die zij samen hadden beleefd ter sprake, plus de wens die ieder toen in stilte had gedaan.

Tante Mien keek bewonderend naar het prachtige uniform dat haar voormalige logé nu droeg en zei: 'Dat was toen mijn wens: dat ik u terug zou zien in betere kleding dan het oude rommeltje, dat u toen aan had!' Waarop Hackett zei: 'Dat wist ik; want ik zag uw blikken naar mijn kleren gaan. Behalve dat de oorlog voorbij is, is nu dus ook deze wens vervuld!'

Meteen na de oorlog heeft generaal John Hackett zijn ervaringen tijdens de oorlog in Nederland, die toen nog vers in zijn geheugen lagen, op papier gezet. Zijn verhalen over deze ervaringen heeft hij eerst heel lang bij zich gehouden. Pas jaren later, in 1978 heeft hij ze uitgegeven in een boek dat hij de titel 'I was a stranger' gaf. In 1987 volgde een

tweede druk en verscheen er ook een Nederlands vertaling: 'Ik was een vreemdeling'

Generaal John Hackett was toen al geridderd in Engeland en Sir John Hackett geworden. De titel van zijn boek is ontleend aan een gelijkenis van Jezus, te vinden in het evangelie naar Mattheüs, hfst. 25, vanaf vers 31.

Vele krantenartikelen over Sir John Hackett en zijn ervaringen (uit Algemeen Dagblad 1977, Trouw 1977, NRC 1997 en Trouw 2000) zijn nog in het bezit zijn van Mw. Snoek en worden door haar nog altijd gekoesterd

Ik was onder de indruk van dit verhaal over een belevenis uit een periode die veel mensen zeer zwaar is gevallen, ook voor mijn eigen familie. Er was veel moed nodig om gewonde bevrijders te verzorgen en ze te helpen om door de vijandelijke linies weer bij hun eigen mensen terug te komen. Het verhaal laat ook zien dat mensen in zulke tijden toch al het mogelijk doen om ondanks alle ellende nog een randje feest te geven aan de dagen die men gewend was samen door te brengen.

Ik bedank Mw. Snoek zeer voor dit mooie verhaal en zal graag het boek van Sir John Hackett lezen, dat ik van haar mocht lenen.

Agnes van Scharrenburg
Redactielid